

В. О. Скакун

Національний дендрологічний парк "Софіївка", НАН України, м. Умань, Україна

ОЦІНЮВАННЯ ДЕКОРАТИВНОСТІ ВИДІВ І СОРТІВ РОДУ *Buddleja* L. В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

З'ясовано особливості використання видів та сортів роду *Buddleja* L. в озелененні та перспективи висаджування кущів під час створення декоративних ділянок. Відомо, що рід *Buddleja* L. нараховує близько 125 видів гарно квітучих, листопадних чи напіввічнозелених кущів, рідше трав'янистих рослин, які поширені в тропічних, субтропічних та частково помірних широтах Азії, Африки, Північної та Південної Америки. Види роду є досить привабливими для декоративного садівництва завдяки пізньому та довгому цвітінню (з червня по жовтень). Привабливість рослин під час цвітіння доповнюється стійким медовим ароматом. Викладено результати досліджень з декоративності представників роду *Buddleja* L. в умовах Правобережного Лісостепу України. Проведено аналіз декоративних якостей представників роду, який вказує на доцільність та перспективність введення досліджуваних рослин у зелене будівництво. Виокремлено найперспективніші види та сорти роду *Buddleja* L. з метою підвищення декоративності насаджень. З'ясовано, що кущі *Buddleja* L. використовують у поодиноких та групових насадженнях. Для поодиноких насаджень краще використовувати *B. alternifolia*, хоча будь-який сорт *B. davidii* теж буде мати гарний вигляд. Для створення групових насаджень використовують всі сорти виду *B. davidii*. Доведено, що представники роду *Buddleja* L. є досить перспективними для використання їх в декоративному садівництві та озелененні території.

Ключові слова: озеленення; сорти; кущі; садівництво; цвітіння.

Вступ. Рослини, які вирощують для озеленення, являють собою сукупність газонів, деревних і декоративних рослин. В асортименті деревних рослин значне місце відводиться кущам. Їх цінність передусім полягає в тому, що ними легко оформити ділянку, що одразу надає їй необхідний об'єм. До того ж широке використання кущів в озелененні дасть змогу скоротити кількість саджанців дерев, вирощування яких досить трудомістке та вартісне. Якщо період формування кущів становить 2-3 роки, після чого їх можна висаджувати на постійне місце, то для стандартних саджанців дерев цей термін становить 8-15 років залежно від виду. Дуже важливо і те, що кущі, порівняно з деревами, більш стійкі до несприятливих факторів навколишнього середовища та краще приживаються після пересадки. У декоративному аспекті більшість видів кущів, особливо декоративно-квітучі, мають низку переваг. За рясністю квітучості вони не тільки не поступаються, але й перевищують низку декоративних рослин (Chakhovskii et al., 1988; Rubtcov, 1977).

Мета роботи – визначення декоративних якостей у представників роду *Buddleja* L. в умовах Правобережного Лісостепу України.

Матеріали та методика дослідження. Дослідження проводили впродовж 2014-2016 рр. на території НДП "Софіївка" НАН України. Декоративність видів і сортів оцінювали за 5-бальною шкалою декоративних рослин О. А. Калініченка (Kalinichenko, 2003):

- декоративність негативна – зовнішній вигляд рослин яв-

но зменшує їх загальну декоративність;

- нульова – декоративні якості непомітні, рослини не мають своєї виразності на загальному фоні насаджень;
- незначна – декоративні якості помітні, але не виразні і не підвищують декоративності рослин;
- достатня, декоративні якості виразні, рослини добре виділяються на загальному фоні насаджень;
- висока – декоративні якості надають рослинам привабливості, викликають у спостерігача сильне емоційне відчуття, захоплення.

Комплексну оцінку декоративних ознак деревних рослин проводили за шкалою О. Г. Хороших, О. В. Хороших (Kotelova & Vinogradova, 1974). Шкала оцінки декоративних ознак за О. Г. Хороших та О. В. Хороших:

Бал	До 14	15-28	29-42
Декоративність	Мала	Середня	Висока

Рід *Buddleja* L. нараховує близько 125 видів гарно квітучих, листопадних чи напів вічнозелених кущів, рідше трав'янистих рослин, які поширені в тропічних, субтропічних та частково помірних широтах Азії, Африки, Північної та Південної Америки. Види роду є досить привабливими для декоративного садівництва завдяки пізньому та довгому цвітінню (з червня по жовтень). Привабливість рослин під час цвітіння доповнюється стійким медовим ароматом. Рослини роду *Buddleja* запилюються безліччю комах, серед яких велика різноманітність метеликів, за це рослини ще називають "магнітом для метеликів". Під час цвітіння суц-

Інформація про авторів:

Скакун Вікторія Олександрівна, аспірант, викладач. Email: skakyn_vika@meta.ua

Цитування за ДСТУ: Скакун В. О. Оцінювання декоративності видів і сортів роду *Buddleja* L. в умовах Правобережного лісостепу України. Науковий вісник НЛТУ України. 2017. Вип. 27(5). С. 48–50.

Citation APA: Skakun, V. O. (2017). Assessment of the genus decorative *Buddleja* L. in the terms of Right-bank forest-steppe of Ukraine. Scientific Bulletin of UNFU, 27(5), 48–50. <https://doi.org/10.15421/40270509>

віття *Buddleja* нагадують суцвіття бузку, за що іноді цю рослину називають "осіннім бузком". Свою латинську назву рід отримав на честь Adama Buddle – англійського ботаніка XVII-XVIII ст.

Результати дослідження. Декоративне оцінювання досліджуваних видів та сортів роду *Buddleja* проведено за методикою О. А. Калініченка (Kalinichenko, 2003).

У табл. 1 наведено результати 2014-2016 рр. за весь вегетаційний період рослин. Досліджувані об'єкти отримали високу оцінку декоративності. За період вегетації 2014 р. види та сорти роду *Buddleja* отримали середньорічну оцінку – 3,5, 2015 р. – 4, 2016 р. – 3,7. Отримані результати свідчать про те, що декоративні

якості рослин виразні, вони добре виділяються на загальному фоні насаджень. У період цвітіння досліджуваних об'єктів (VI-IX) оцінка декоративності найвища – 5 балів, тобто декоративні якості надають рослинам великої привабливості, викликають у спостерігача сильне емоційне відчуття, захоплення.

Візуальне оцінювання декоративності видів роду *Buddleja* проведено за методикою О. Г. Хороших та О. В. Хороших. Під час дослідження враховували архітектоніку стовбура, крони, листя, квітів, плодів. Цим морфологічним ознакам присвоєно оцінку декоративності в балах: 1 – мала, 2 – середня, 3 – висока (табл. 2).

Табл. 1. Оцінка декоративності видів та сортів роду *Buddleja* L. в умовах Правобережного Лісостепу України

Рік	2014												2015												2016												
	Місяць	І	ІІ	ІІІ	ІV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	І	ІІ	ІІІ	ІV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	І	ІІ	ІІІ	ІV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Вид і сорт	І	ІІ	ІІІ	ІV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	І	ІІ	ІІІ	ІV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	І	ІІ	ІІІ	ІV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
<i>Buddleja davidii</i> 'Nanho Blue'	1	1	3	4	4	5	5	5	5	4	3	2	1	1	3	4	4	5	5	5	5	5	4	2	1	1	3	4	5	5	5	5	5	5	5	3	2
<i>B. davidii</i> 'Pink Delight'	1	1	3	4	4	5	5	5	5	4	3	2	1	1	3	4	4	5	5	5	5	5	4	2	1	1	3	4	5	5	5	5	5	5	5	3	2
<i>B. davidii</i> 'White Ball'	1	1	3	4	4	5	5	5	5	4	3	2	1	1	3	4	4	5	5	5	5	5	4	2	1	1	3	4	5	5	5	5	5	5	5	3	2
<i>B. davidii</i> 'Purple Prince'	1	1	3	4	4	5	5	5	5	4	3	2	1	1	3	4	4	5	5	5	5	5	4	2	1	1	3	4	5	5	5	5	5	5	5	3	2
<i>B. davidii</i> 'Royal Red'	1	1	3	4	4	5	5	5	5	4	3	2	1	1	3	4	4	5	5	5	5	5	4	2	1	1	3	4	5	5	5	5	5	5	5	3	2
<i>B. alternifolia</i> Maxim.	1	1	3	4	4	5	5	4	4	3	2	2	1	1	3	4	4	5	5	4	4	4	3	2	1	1	3	4	5	5	5	4	4	4	4	2	2
Середній бал	1	1	3	4	4	5	5	5	5	4	3	2	1	1	3	4	4	5	5	5	5	5	4	2	1	1	3	4	5	5	5	5	5	5	5	3	2
Середньорічний бал	3,5												4												3,7												

Табл. 2. Комплексна оцінка декоративних ознак деревних рослин

Вид та сорт	Архітектоніка					Оцінка архітектоники	Листя				Оцінка листя	Квітки			Оцінка квіток	Плоди		Оцінка плодів	Загальна оцінка декоративності
	крони		стовбура				форма і розмір	зміна забарвлення	час покриття листя	колір		форма, величина, колір	запах	час і тривалість цвітіння		форма, величина	колір, яскравість, тривалість перебування на рослині		
	форма	цілісність	Фактура	колір кори	колір гілок														
<i>Buddleja davidii</i> 'Nanho Blue'	2	2	2	2	1	8	2	2	2	3	9	2	3	3	8	1	2	3	29
<i>B. davidii</i> 'Pink Delight'	2	2	2	2	1	8	2	2	2	3	9	2	3	3	8	1	2	3	29
<i>B. davidii</i> 'White Ball'	2	2	2	2	1	8	2	2	2	3	9	2	3	3	8	1	2	3	29
<i>B. davidii</i> 'Purple Prince'	2	2	2	2	1	8	2	2	2	3	9	2	3	3	8	1	2	3	29
<i>B. davidii</i> 'Royal Red'	2	2	2	2	1	8	2	2	2	3	9	2	3	3	8	1	2	3	29
<i>B. alternifolia</i> Maxim.	3	2	1	2	1	9	2	2	3	3	10	2	3	3	8	1	2	3	30

Згідно з отриманими результатами досліджувани види та сорти роду *Buddleja* отримали високу оцінку архітектоники (*B. davidii* та її сорти – 8 балів, *B. alternifolia* – 9 балів) та декоративності (*B. davidii* та її сорти – 29 балів, *B. alternifolia* – 30 балів). За комплексною оцінкою всі досліджувані рослини мають високу декоративність. Види роду *Buddleja* є досить перспективними в декоративному садівництві. Усі види та сорти роду світло-, тепло-, та вологолюбні. Найявністю зазначених вище факторів є запорукою їх ясного цвітіння та плодоношення.

Кущі *Buddleja* L. використовують у поодиноких та групових насадженнях. Для поодиноких насаджень краще використовувати *B. alternifolia*, хоча будь-який сорт *B. davidii* теж буде мати гарний вигляд. Для ство-

рення групових насаджень використовують усі сорти виду *B. davidii*. Рослини також гарно поєднуються з іншими декоративними низькорослими кущами та трав'янистими багаторічниками. *Buddleja* L. гарно виглядає у поєднанні з представниками родів *Spiraea* L., *Jasminum* L., *Hypericum* L.

Отже, представники роду *Buddleja* L. є досить перспективними для використання їх у декоративному садівництві та озелененні територій, тому дослідження видів та сортів цього роду є важливими для збагачення та поповнення асортименту квітково-декоративних рослин.

Висновки

1. Встановлено, що види та сорти роду *Buddleja* L. недостатньо використовують у зеленому будівництві, хоча

- вони мають високу оцінку декоративності та ознаки, які дають змогу їм отримати високу оцінку декоративності.
2. Види та сорти можна використовувати у поодиноких та групових насадженнях.
 3. Для поодиноких насаджень використовують *B. alternifolia* та види і сорти *B. davidii*.
 4. Для групових насаджень найкраще підходять види та сорти та *B. davidii*.
 5. Досліджувані таксони можна використовувати в різних типах насаджень і вони будуть позитивно впливати на їх загальний вигляд і стан.

Перелік використаних джерел

Chakhovskii, A. A., Burova, E. A., Orlenok, E. I., & Gusarova L. P. (1988). *Krasivotcvetushhie kustarniki dlia sadov i parkov* [Flowering brush for garden and parks]. Minsk: Urozhai, 144 p. [in Russian].

- Dubchak, M. Yu. (2012). Dekoratyvnist vydiv rodu *Exochorda* Lindle v umovakh m. Kyieva [Decorative species of *Exochorda* Lindle in terms of m. Kyiv]. *Naukovi dopovidi NUBiP*, 2(31), 1–7. Retrieved from: http://nd.nubip.edu.ua/2012_2/12dmy.pdf [in Ukrainian].
- Kalinichenko, O. A. (2003). Dekoratyvna dendrolohiia [Decorative dendrology]. Kyiv: Vyshcha shk., 199 p. [in Ukrainian].
- Kotelova, N., & Vinogradova, O. (1974). Otcenka dekorativnosti derev i kustarnikov po sezonam goda [Comments decorative trees and brush in the season year]. In *Fiziologiya i selektsiia rastenii i ozelenenie gorodov* (Vol. 51). Moskva: RMLTI. [in Russian].
- Preobrazhenskii, S. M., & Galakhov, N. N. (1948). *Fenologicheskie nabliudeniia* [Fenolohycheskye observation]. Moscow: Nauka, 157 p. [in Russian].
- Rubtcov, L. I. (1977). *Derevia i kustarniki v landshaftnoi arkhitekture* [Trees and brush in landshaftnaya architecture]. Kyiv: Nauk. dumka, 277 p. [in Russian].

В. О. Скакун

Национальный дендрологический парк "Софиевка" НАН Украины, г. Умань, Украина

ОЦЕНКА ДЕКОРАТИВНОСТИ ВИДОВ РОДА *Buddleja* L. В УСЛОВИЯХ ПРАВОБЕРЕЖНОЙ ЛЕСОСТЕПИ УКРАИНЫ

Выявлены особенности использования видов и сортов рода *Buddleja* L. в озеленении и перспективы высадки кустов при создании декоративных участков. Известно, что род *Buddleja* L. насчитывает около 125 видов красиво цветущих, листопадных или полувечнозеленый кустов, реже травянистых растений, которые распространены в тропических, субтропических и частично умеренных широтах Азии, Африки, Северной и Южной Америки. Виды рода являются весьма привлекательными для декоративного садоводства благодаря позднему и длинному цветению (с июня по октябрь). Привлекательность растений во время цветения дополняется устойчивым медовым ароматом. Изложены результаты исследований по декоративности представителей рода *Buddleja* L. в условиях Правобережной Лесостепи Украины. Проведен анализ декоративных качеств представителей рода, который указывает на целесообразность и перспективность введения исследуемых растений в зеленое строительство. Выделены наиболее перспективные виды и сорта рода *Buddleja* L. с целью повышения декоративности насаждений. Установлено, что кусты *Buddleja* L. используют в единичных и групповых посадках. Для отдельных насаждений лучше использовать *B. alternifolia*, хотя любой сорт *B. davidii* тоже будет хорошо выглядеть. Для создания групповых посадок используют все сорта вида *B. davidii*. Доказано, что представители рода *Buddleja* L. являются весьма перспективными для использования их в декоративном садоводстве и озеленении территорий.

Ключевые слова: озеленение; сорта; кусты; садоводство; цветение.

V. O. Skakun

National Dendrological Park Sofiyivka, Uman, Ukraine

ASSESSMENT OF THE GENUS DECORATIVE *Buddleja* L. IN THE TERMS OF RIGHT-BANK FOREST-STEPPE OF UKRAINE

The range of woody plants plays a significant role within shrubs. They value above all as they easily draw the area that immediately makes necessary volume. In addition, the widespread use of shrubs in landscaping will reduce the number of tree seedlings, their growing is quite time consuming and worthwhile. Very important is the fact that shrubs compared to trees are more resistant to adverse environmental factors and better acclimatized after transplantation. There are about 125 species of *Buddleja* L. of well-flowering shrubs which are common in tropical, subtropical and temperate latitudes parts of Asia, Africa, North and South America. This type is very attractive for decorative gardening due to late and long flowering (June to October). The attractiveness of plants during flowering period supplementes sustainable honey aroma. Therefore it is of great importance in determining the decorative qualities of the genus *Buddleja* L. in the conditions of Right-Bank Forest-Steppe Ukraine. Decorative rating studied species and varieties of the genus *Buddleja* L. is conducted by the method of O. Kalinichenko. We have studied objects of praised decoration. During the growing season 2014 species and varieties of the genus *Buddleja* L. received average annual estimate – 3.5 2015 – 4.2016 – 3.7. The results suggest that ornamental plants as clear, they are well allocated on the general background of space. During flowering period of the objects (VI-IX) score highest decoration – 5 points, that is as decorative plants provide great attractiveness, causing the observer strong emotional feeling of admiration. Visual assessment decorative species of *Buddleja* L. conducted by the method O. V. Horoshih and O. G. Horoshih. According to the results of the studied species and varieties of the genus *Buddleja* praised architectonics (*B. davidii* and its sorts – 8 points, *B. alternifolia* – 9 points) and decorative (*B. davidii* and its sorts – 29 points, *B. alternifolia* – 30 points). For a comprehensive assessment of all studied plants are highly decorative. Species of *Buddleja* L. is quite promising in ornamental horticulture. Thus, the genus *Buddleja* L. is quite promising for use in ornamental horticulture and gardening, so the study species and varieties of this kind are important for enriching and improving the range of flowers and ornamental plants.

Keywords: planting; varieties; bushes; gardening; flowering.